

Ten geleide

Op 4 mei 2005 werd dr. J.F.R. Philips 80 jaar oud. Ruud Philips was van 1954 tot 1979 directeur van het SHCL en heeft als zodanig een pioniersrol vervuld bij de opbouw van het SHCL als documentatie- en onderzoekcentrum op het gebied van de regionale sociale en economische geschiedenis. Tot zijn grootste verdiensten als directeur reken ik de uitbouw van het SHCL tot wetenschappelijk onderzoeksinstituut met een sterke grensoverschrijdende oriëntatie. In de jaren 1960 zocht en vond hij aansluiting bij de academische geschiedschrijving in Nederland, Duitsland en België, waardoor het SHCL ging functioneren als onderdeel van de nationale en internationale wetenschappelijke infrastructuur. Hij was mede-initiatiefnemer van de *Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg* en de reeks Maaslandse Monografieën. Met deze activiteiten heeft hij de basis gelegd voor de erkenning van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg als wetenschappelijk instituut door de Universiteit Maastricht in een latere fase.

Na zijn opvolging (in 1979) als directeur door mijn voorganger, prof. Jansen, kon hij zich veel meer gaan toeleggen op eigen wetenschappelijk onderzoek. Dat resulteerde in 1980 in een proefschrift, getiteld *Gezondheidszorg in Limburg. Groei en acceptatie van de gezondheidsvoorzieningen 1850-1940*, en vele andere publicaties.

Het SHCL wil zijn erkentelijkheid voor het belangrijke werk van dr. Philips als oud-directeur en onderzoeker ter gelegenheid van zijn tachtigste verjaardag tot uitdrukking brengen door een deel van dit jaarboek te bestemmen voor publicaties te zijner ere van de hand van zijn vrienden en oud-collega's prof. dr. J.C.G.M. Jansen (zijn opvolger als directeur van het SHCL), prof. H.F.J.M. van den Eerenbeemt (zijn promotor) en Wim Mes (oud-archivaris van het SHCL). Zij worden voorafgegaan door een overzicht van leven en werk door de ere-voorzitter van het SHCL, tevens studiegenoot, dr. Georges Linssen, en de bibliografie van Philips' geschriften, manuscripten en publicaties. Daarnaast brengt het SHCL in 2005 als aparte publicatie de inventaris uit van de omvangrijke collectie onderzoeksmateriaal die Philips in zijn werkzame leven heeft bijeengebracht. Daarin zijn ook verschillende niet-gepubliceerde onderzoeksverslagen en beschouwingen van zijn hand te vinden.

De overige artikelen in dit jaarboek hebben uiteenlopende sociaal-historische onderwerpen. Thijs van Vugt doet verslag van zijn diepgravende onderzoek naar de bewoners van het Maastrichtse Boschstraatkwartier-Oost omstreeks 1900. Deze buurt, gelegen vlak achter het gebouw van het SHCL en daarom goed bekend bij medewerkers en regelmatige bezoekers, was een arbeidersbuurt, waaruit met name de nabijgelegen Sphixfabriek veel werknemers rekruteerde. Van Vugt analyseert het demografisch gedrag, de sociale verhoudingen en de beroepssamenstelling in de buurt in 1904/05 aan de hand van uit diverse bronnen verzamelde gegevens van de bewoners.

De voltooiing (in 2002) van de inventaris van het bij het SHCL berustende archief van het mijnbedrijf Laura en Vereeniging, was voor onderzoekmedewerker Paul Arnold aanleiding in het archief te duiken en een aantal belangrijke ontwikkelingen in de geschiedenis van het bedrijf nader te belichten. Over de particuliere mijnen was tot nu naar verhouding weinig geschreven. Door Arnolds brede aanpak behelst zijn verhaal meer dan alleen de geschiedenis van dit specifieke bedrijf.

Wim Derks en Sophie Bouwens geven een historisch perspectief op actuele ontwikkelingen op de Limburgse arbeidsmarkt. Wim Derks, als medewerker van het ETIL jarenlang verantwoordelijk voor de arbeidsmarktstatistiek, analyseert lange-termijnontwikkelingen sinds 1960 in onder meer de bevolkingsontwikkeling, de omvang van de werkloosheid, de samenstelling van de beroepsbevolking en de arbeidsongeschiktheid, vanuit de centrale vraag hoe lang de effecten van de mijnsluitingen hebben doorgewerkt. Sophie Bouwens interpreteert de historische variaties in de omvang van de grenspendel op Duitsland sinds 1960 vanuit een sociaal, economisch, en cultureel perspectief.

Het jaarboek wordt afgesloten met een fotokatern over na de oorlog gebouwde kerken in Limburg. Het werd samengesteld door Antoine Jacobs en Bart Wiekart, die deze kerken in opdracht van de Provincie Limburg inventariseerden en onderzoek deden naar hun bouwgeschiedenis.

Ad Knotter